SMISAO I ZNAČENJE RADA U ZAJEDNICI

Prof. dr. sc. Vladimir Dugalić

Đakovo, 16. listopada 2026.

Ova aktivnost dio je provedbe Godišnjeg akcijskog plana Nacionalne mreže Zajedničke poljoprivredne politike

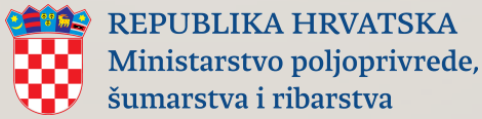

RAD – TEMELJNO LJUDSKO ISKUSTVO

- Čovjek – određen pojmom rada
- Rad uvjetovao razvoj ljudskog društva
- Svojstven svakoj ljudskoj zajednici – mijenjaju se samo uvjeti rada
- Pojam rada sadrži mnoštvo različitih misaonih struktura i riječi

RAD – TEMELJNO LJUDSKO ISKUSTVO

- ponekad se povezuje s mukom ili patnjom, trpljenjem
- sredstvo za ostvarivanje života dostojnog čovjeka
- prigoda za bogaćenje
- rad za plaću - izvor prihoda za život
- rad se može odnositi i na trajno obrazovanje
- rad unutar obitelji koji stvara kvalitetu života
- rad po načelu „uradi sam“ koji štedi novac, a istovremeno pruža osobno zadovoljstvo te nerijetko prelazi u hobi
- volonterski oblik rada kao izričaj socijalne odgovornosti, solidarnosti i dobrohotnosti - ukazuje i na činjenicu da su vidovi čisto financijski motiviranog rada ograničeni i ne razvijaju osobnost u njezinoj punini.

RAD – TEMELJNO LJUDSKO ISKUSTVO

- Grčki filozofi – rad nije dostojan čovjeka već slobodno vrijeme i dokolica
- Crkveni oci – kazna za grijeh i asketski vid rada
- Kalvin – umnažanje Božjih darova
- Liberalizam – rad kao roba na tržištu
- Marksizam – rad zaštititi od eksploatacije i uvesti diktaturu proletarijata

DOPRINOS SOCIJALNOG NAUKA

- *Rerum novarum* (1891.)
- *Quadragesimo anno* (1931.)
- *Laborem exercens* (1981.)
- *Kompendij socijalnog nauka Crkve* (2004.)
- *Caritas in veritate* (2009.)

DOPRINOS SOCIJALNOG NAUKA

- radničko pitanje
- rad u okviru suvremenih gospodarskih kretanja
- rad u okviru antropološkog pitanja

DOPRINOS SOCIJALNOG NAUKA

- jedan novi, zaokružen pogled na ljudski rad i problematiku rada u kontekstu društveno-socijalnih kretanja današnjeg društva. Rad se promatra kao naravno sredstvo za osiguranje osnovnih potreba za život, on je izričaj osobne kreativnosti i slobode osobe, rad je izvor prava na vlasništvo te, u konačnici, rad se promatra kao djelovanje koje u sebi samome posjeduje specifično dostojanstvo i vrijednost.

DOPRINOS SOCIJALNOG NAUKA

- rad se shvaća kao izvorište naravnih prava radnika, to jest temelj iz kojeg proizlazi:
- pravo na pravednu plaću,
- pravo na vlasništvo,
- pravo na udruživanje
- pravo radnika na sudjelovanje u upravi poduzeća u kojem su zaposleni.

DOPRINOS SOCIJALNOG NAUKA

- Rad se shvaća kao područje javnog interesa društva u perspektivi provođenja socijalne politike i gdje država mora preuzeti svoj dio odgovornosti u zaštiti socijalnih prava radnika. Rad je, u konačnici, područje primjene načela solidarnosti i supsidijarnosti, to jest područje gdje država ima dužnost i obvezu direktno djelovati u svrhu zaštite prava radnika, ali i područje odgovornosti samih radnika i radničkih udruženja u preuzimanju svog dijela odgovornosti.

BIBLIJSKO-ANTROPOLOŠKA POLAZIŠTA

- **odgovornost čovjeka za stvoreno te se ističe kako čovjekovo vladanje ne smije biti bezumno.**
- **Rad pripada izvornom čovjekovom stanju i prethodi njegovu padu te on po sebi nije ni kazna ni prokletstvo.**
- **Rad mora biti obogaćivanje i preobražaj svijeta koji svoj temelj ima u utjelovljenoj Riječi.**

BIBLIJSKO-ANTROPOLOŠKA POLAZIŠTA

- *subjektivna dimenzija rada* ukazuje ponajprije na antropološku oznaku rada - duhovnost i etičnost rada – rad kao poziv
- *objektivna dimenzija* rada podrazumijeva stvaralačku kategoriju rada potpomognutu tehnikom, tj. skup djelatnosti kojima se služimo kako bi proizvodili i potvrdili svoje gospodstvo nad prirodom.

BIBLIJSKO-ANTROPOLOŠKA POLAZIŠTA

- Rad se pokazuje kao čovjekova stalna dimenzija jer ne ovisi o onome što čovjek konkretno ostvaruje već, prije svega, od njegova dostojanstva kao osobnog bića. Čovjekov rad treba poslužiti "ostvarenju njegove humanosti, ispunjenju zvanja koje mu je svojstveno u ime humanosti, a to je da bude jedna osoba".

BIBLIJSKO-ANTROPOLOŠKA POLAZIŠTA

„Rad, neovisno o njegovoj manjoj ili većoj objektivnijoj vrijednosti, bitan je izričaj osobe; on je *actus personae*. Bilo koji oblik materijalizma ili 'ekonomizma' koji bi pokušali radnika svesti na puko sredstvo proizvodnje, ne jednostavnu *radnu snagu*, na isključivo materijalnu vrijednost, na kraju bi nepovratno izopačio bit rada, lišavajući ga njegove najuzvišenije i duboke ljudske svrhe.”

BIBLIJSKO-ANTROPOLOŠKA POLAZIŠTA

- *"Osoba je mjera dostojanstva rada*: 'Nema nikakve sumnje da čovjekov rad ima svoju etičku vrijednost koja, bez ikakvih nejasnoća, ostaje izravno povezana s činjenicom da je onaj tko ga izvršava osoba'."

BIBLIJSKO-ANTROPOLOŠKA POLAZIŠTA

- "Rad je čovjekovo dobro - dobro njegova čovještva - jer radom čovjek *ne samo preobražava prirodu*, prilagođavajući je vlastitim potrebama, nego *se i sam ostvaruje* kao čovjek, pa čak u nekom smislu 'postaje više čovjekom'."

  (bl. Ivan Pavao II.)

DRUŠTVENO-SOCIJALNI VIDOVI

- ***Pravo na rad i pravednu plaću***
- ***Prednost rada nad kapitalom***
- ***Opća namjena i pravedna raspodjela dobara***
- ***Socijalno tržište i novi oblici rada***

HVALA NA POZORNOSTI

Ova aktivnost dio je provedbe Godišnjeg akcijskog plana Nacionalne mreže Zajedničke poljoprivredne politike

Nacionalna mreža ZPP-a

Sufinancira Europska unija

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

SP ZPP